

פרק יט

סיכום : בחירת ישראל לעם סגולה וההכנות לקראת מעמד הר סיני

בחירת ישראל לעם סגולה וההכנות לקראת מעמד הר סיני

א. החנייה מול ההר: בני ישראל הגיעו למדבר סיני בר"ח סיוון, וחנו למרגלות הר סיני כעם מאוחד בלב אחד ("ויחן שם ישראל").

* בירידה ראשונה של משה מההר לישראל - ה' אמר למשה לומר לישראל:

א. לומר לנשים ("לבית יעקב") ולהגיד לגברים ("לבני ישראל") כי הם ראו שה' נשאם על כנפי נשרים (בזמן יציאת מצרים ה' נשא אותם ואספם במהירות לרעמסס, וכשם שהנשר מגן בכנפיו על בניו מפני חיצים, כך הגן ה' על ישראל בעזרת הענן מפני חיצים מצרים).
 ב. אם ישמרו ישראל את הברית שה' יכרות עמם לשמור את התורה, אזי יהיו הם לה' לעם סגולה, ממלכת כהנים (שרים), וגוי קדוש.
 * העם הסכים, ומשה אומר זאת לה'.

* המטרות להתגלות ה' על הר סיני:

א. שהעם יאמין שמשה הוא נביא, ויאמינו גם בנביאים שלאחריו - "בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם".
 ב. "...לבעבור נסות אתכם (לגדל אתכם) בא האלוקים, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו".

ב. הכנות העם למעמד הר סיני:

בירידה שנייה של משה מההר לישראל - פנייה ראשונה (י' - י"ד): פעולות הכנה - "וקדשתם (התכוננתם) היום ומחר, וכבסו שמלותם, והיו נכונים ליום השלישי (מובדלים מאישה). הגבלות ואיסורים - אסור לעלות בהר ולנגוע בקצהו. רק במשוך היובל (כשיתקע בשופר) יהיה מותר לעלות להר. עונש לעובר על כך - מי שיעזב בהר יסקל או יירה (יושלך לארץ).

בירידה שלישית של משה מההר לישראל -

פנייה שנייה (כ' - כ"ה): פעולות הכנה - גם הכוהנים יתקדשו. הגבלות ואיסורים - לא לעלות להר. עונש לעובר על כך - ה' יפרוץ במ (יהרוג את מי שיעלה).

* מדוע הוזהרו פעמיים לא לעלות להר? כי מזרזים את האדם לפני המעשה, וחוזרים ומזרזים אותו בשעת מעשה (רש"י לפסוק כ"ד).

* סדר האירועים בפרק לפי התאריכים:

א' סיוון - בני הגיעו להר סיני (פסוק א').
 ב' סיוון - משה עלה להר, ה' דיבר אתו, ומשה אמר לזקנים את דברי ה' (ג' - ז').
 ג' סיוון - משה אמר לה' את דברי העם, וה' דבר אל משה (ח' - ט').
 ד' סיוון - משה אמר לה' את דברי העם (ט').
 ה' אמר למשה לומר לעם להתכונן ליום השלישי (ו' סיוון), שהוא יום מעמד הר סיני (י"א).

* הערה: בפסוק ט"ו משה אמר לעם "היו נכונים לשלושת ימים". רש"י מביא דעה, שמשה התכוון שהעם

יתכונן לסוף שלושת הימים, כלומר ליום הרביעי שהוא ז' סיוון (משה הוסיף יום). לפי פירוש זה מעמד הר סיני היה ב-ז' סיוון.

ג. מעמד הר סיני

דרך התגלות ה' על ההר (פסוקים ט"ז-י"ט):

א. קולות – קול שופר חזק מאוד, וההר נחרד (זז).

ב. מראות – ברקים, ענן כבד על ההר, הר סיני עשן כולו, ה' ירד על ההר באש.

ג. דיבורים – משה דבר וה' ענה לו.

שאלות ותשובות פרק י"ט

שאלה	תשובה
1 פרק יט הגעת ישראל למדבר סיני (א'- ב')	א. מהו תאריך הגעתם של ישראל למדבר סיני ומהו "ביום הזה"? (א' וברש"י). ב. מה נשתנה בין חנייה זו של ישראל ובין חניות שהיו לפנייה? (ב' וברש"י).
2 יט בגרות שתי עליות ראשונות של משה להר סיני (ה'- ח')	א. המסר: אם תקיימו את בריתי שאני עתיד לתת לכם עתה אז תהיו לי עם מיוחד מכל האומות. תגובת ישראל: "כל אשר דבר ה' נעשה". ב. מטרת ההתגלות אל משה בעב הענן הייתה שהעם ישמעו שה' מדבר עם משה ויאמינו במשה לעולם.
3 פרק יט עפ"י שאלת בגרות הציוויים	לישראל ניתנו מספר ציוויים לקראת התגלות ה' אליהם. א. מה היו ציוויים אלה? ב. שניים מתוך ציוויים אלה היו הגבלות על העם. מהו הדבר האמור לבטל מגבלות אלו שהוטלו על העם? (היעזר ברש"י לפס' י"ג). ג. "ויאמר משה אל העם אל תיראו..." (כ', יז) מה הביא את העם לידי יראה במעמד
	הציוויים היו: לכבס את בגדיהם, לא להתקרב אל ההר, לא לגשת אל אשה (שמות, י"ט, י"ט-ט"ו). ב. "במשוך היובל המה יעלו בהר" – היובל הוא כלי כעין שופר, ובהישמע קולו במשיכת קול ארוכה סימן הוא לכך שנסתלקה השכינה מההר והעם יכולים לעלות. ג. התגלות ה' בהר סיני בקולות, בלפידים ובעשן הפחידה את העם: (ביסוס) "וכל העם רואים את הקולות.. וירא העם... ויעמדו מרחוק" (שמות, כ', ט"ו), וכן חששו שאם ימשיכו לשמוע את דברי ה' ימותו: (ביסוס) "ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות" (שמות, כ' ט"ז).

סיכום ספר שמות – לשימוש פרטי למורים ולתלמידים

www.meir-avitan.co.il מתוך האתר של מאיר אביטן

	הר סיני? בסס את תשובתך על הכתוב.	לקראת מעמד הר סיני
<p>בר"ח הגיעו ישראל למדבר סיני וחנו "נגד ההר" (רש"י: לצד מזרח של ההר). ביום השני עלה משה להר. ביום השלישי השיב משה את דברי העם לה' (לאחר שירד ושמע דבריהם). ביום הרביעי אמר לו ה' "הנה אנכי בא אליך בעב הענן" ... "ויגד משה את דברי העם אל ה'". היום החמישי לא מתואר בפרק זה אלא בפרשת משפטים, וזהו היום בו בנה משה מזבח תחת ההר, והיום השישי הוא "היום השלישי" הנזכר בפסוק י"א, הוא היום השלישי להגבלתם ויום מתן תורה.</p>	<p>מתן תורה חל ביום ו' סיוון. הסבר כיצד התבאר תאריך זה? (רש"י לפס' ג', ח', ט', י"א).</p>	<p>4 פרק יט תאריכי</p>
<p>א. העם רצו לשמוע את הדברים ה' ישירות ולא ע"י שליח. ב. לאחר ששמעו את ה' בעשרת הדברות חששו פן ימותו ואמרו למשה שהם רוצים לשמוע את הדברים דרכו. ג. את שתי הדברות הראשונות שמעו מפי הגבורה ואח"כ דבר משה.</p>	<p>"ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם, ויגד משה את דברי העם אל ה'. ויאמר ה' אל משה" ... (ט' - י'). א. על אילו דברים של העם אל משה מדובר? מה היו הדברים שאמר העם למשה ומסר משה לה' (רש"י לפס' ט') ב. כיצד חשו באותו נושא לאחר ששמעו את עשרת הדברות? (כ', טז). ג. מה מתוך עשרת הדברות שמעו העם מפי ה' ומה מפי משה? (רש"י לפסוק יט).</p>	<p>5 פרק יט "משה ידבר והאלקי יעננו בקולי" (י"ט)</p>
<p>א. ה' אמר למשה שיזהיר את העם לא להתקרב להר, ואף הכהנים (בשלב זה הבכורות הם העובדים את עבודת ה') צריכים לדעת שלמרות מעמדם השונה, הרי שבעניין אי ההתקרבות להר חל עליהם אותו כלל. מי שלא יישמע לכך "ונפל ממנו רב" ו"פן יפרוץ בהם ה'" (יהרוג ה' בהם). ב. משה אמר שהעם לא יעלו שכן הם שמעו את ההגבלה והם מוגבלים, אך ה' אמר לו שוב להזהירם (רש"י: לזרז אותם שוב, קודם לפני מעשה ואח"כ בשעת מעשה).</p>	<p>א. מה אמר משה לעם בפעם הנזכרת בפסוק כ"ה ומהי מטרת דברים אלו? (פס' כ"א, כ"ד, כ"ה, ורש"י לפס' כ"א-כ"ב, כ"ד). ב. כיצד הגיב משה לכך וכיצד הגיב ה' לדבריו?</p>	<p>6 פרק יט עפ"י שאלת בגרות "העד בעם פן יהרסו" (כ"א-כ"ה)</p>